

„Csodák sorozata az életem”

P. Daczó Árpád-Lukács OFM köszöntése

Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Egybegyültek!

A Magyar Örökség és Európa Egyesület a mai napon a Magyar Örökség címet adományozza P. Daczó Árpád-Lukács ferences áldozópapnak, akit sokan, nagy szeretettel, Lukács atyának nevezünk.

[2/A–D. KÉP] Daczó Árpád 1921. május 16-án, Dédabisztrán, az Istenszéke alatt született, egy ötgyermekes vasúti pályafelügyelő családjában. Apját korán elveszítette, így súlyos nélkülözések vártak rá. Hiába érezte magában a papi hivatást, a továbbtanulásra – úgy tűnt – nem nyílik lehetősége. A gimnázium után a szászrégeni fatelepen dolgozott, alultápláltan, csontig soványodva. Ekkor történt vele az első csoda: 1937-ben felvették a székelyudvarhelyi ferences szerafikumba, „barátfiókának”. [3. KÉP] 1938-ban részt vett a csíksomlyói búcsún, s azon töprengett: Mi lehet Csíksomlyó titka? Miért kell ott *sírnia* az emberfiának?

A világháború éveiben a ferencesek vajdahunyadi teológiáján tanult. [4A–B. KÉP] Élete végleg összekapcsolódott a ferences lelkiséggel, és szíve ma is teli van hálával a rendje iránt. Azóta is úgy érzi, sorsát az Úr a csillagokba írta, akárcsak a Jeremiás prófétaét: „Mielőtt megalkottalak anyád méhében, már ismertelek; mielőtt megszülettél volna, fölszenteltelek, és prófétául rendeltelek a nemzetek javára.” Ennek tudatában választotta papi jelmondatát is: „Magasztalja lelkem az én Uramat! Mert nagyot tett velem Ő, a hatalmas és a szent!” 1945 pünkösdszombatján, a csíksomlyói kegytemplom búcsús ünnepén szentelte pappá Gyulafehérvárott, a barátok templomában, Márton Aron püspök.

1949 júliusában lefoglák [5 A–B. KÉP], s a nyarat a Securitate pincéjében töltötte, ahol böjttel és imával kilencedet tartott Szent Mihály tiszteletére, kérve egyházmegyéje patrónusát, szabadítsa ki a fogságból. Ismét csoda történt: Szent Mihály arkangyal ünnepének estéjén megnyitották cellája ajtaját, és ő kiszabadult. Az 1951-ben internált erdélyi ferencesek 1957-től, Márton Aron [6. KÉP] jó diplomáciájának köszönhetően, ismét lelkipásztori tevékenységet végezhetnek. Újabb csoda, hogy a három felterjesztett barát pap közül Bukarest egyedül Lukács atya kinevezését hagyta jóvá, éppen Csíksomlyóra, és ő bő 13 esztendeig a Csodatévő Szűzanya lábaihoz került, ahová oly régóta vágyakozott. [7. KÉP] Itt kezdődött P. Lukács néprajzi munkássága, eleinte a vallási néprajz tárgyi emlékeinek megmentésével: összegyűjtötte a kolostor szétszóródott értékeit, csíki népművészetbe öltöztette a templomot, visszaállította a Kis-Somlyó keresztúti stációit, ledöntött keresztjeit. A diktatúra éveiben [8. KÉP] habitusát is csak cellájában viselhette, somlyói házfőnökként azonban sikerült jó kapcsolatot kialakítania Fazekas János miniszterrel, és így az 1968-ban történt „megyésítés” után Csíksomlyó államilag is támogatott és védett műemlékké, „barokk kegyhellyé” vált.

[9. KÉP] Rendje 1973-ban Kostelegre küldte szolgálni. Itt, a csángó Mária-kultusz ősrégi formájával, Babba Mária tiszteletével találkozván döbbsent rá arra: a

néphittel hivatásszerűen is foglalkoznia kell [10. KÉP], úgy, ahogyan azt számos pap-előd (Ipolyi Arnold, Kandra Kabos, Kálmány Lajos, Eröss Alfréd) tette. [11. KÉP] „Végül is így kezdtem el a néprajzzal foglalkozni. Mégpedig szent hivatástudattal! Mert érzem, tudom, hogy engem most erre választott ki az Úr Isten!” – írja. Első, a gyimesiek Babba Mária tiszteletéről szóló publikációja [12. KÉP], amely a *Népismereti Dolgozatok*-ban jelent meg [13. KÉP], méltán helyezhető Kálmány Lajos 1885-ös írása, a *Boldogasszony, ősvallásunk istenasszonya* mellé.

Dolgozatai a népi Mária-tisztelet archaikus rétegeire irányították a figyelmet. Szolgálati helyein kitartóan gyűjtötte a Csíksomlyóra vonatkozó néprajzi adatokat [14. KÉP], de az erdélyi Mária-kultusz vallástörténeti gyökereit bemutató könyvének megírására csak nyugdíjazása után, a dési kolostor csendjében keríthetett sort. Látása ugyan már meggyengült, de [15. KÉP] *Csíksomlyó titka* c. nagy munkáját, a Szűzanya segedelmével, nyolcvan éves korára sikerült befejeznie. Gyűjtéseiből később egy másik fontos könyvet [16. KÉP] is kiadott. A *Hosszú utak megszomorodának...* című, Erdélyi Zsuzsanna bevezetőjével megjelent [17. KÉP] kötet tudományos jelentősége óriási [18. KÉP], hiszen a Székelyföldről és Belső-Erdélyből közöl archaikus népi imaszövegeket. [19. KÉP] Somlyó csodás világa továbbra is foglalkoztatta, és noha már 90. életéve felé közeledett, 2010-ben, *Csíksomlyó ragyogása* címmel megírta újabb könyvét [20. KÉP], a kegyhelyen ma is megtapasztalható napkultuszról.

A katolikus egyház a II. Vatikáni Zsinat óta elfogadja, sőt szükségesnek tartja a helyi vallásos néphagyomány beépítését az egyházi liturgiába. [21. kép] Amint a *Gaudium et spes* konstitúció írja: „Az Egyház [...] egybe tud fonódni a különféle kultúrákkal, s ez mind az Egyházat, mind a különböző kultúrákat gazdagítja”. [22. kép] II. János Pál pápa úgy fogalmaz, az Egyháznak: „azt kell elérnie, hogy az *Evangélium* elevenen behatolva a kultúrákba, szinte »megtestesüljön« bennük... fölemelve a valós értékeket”. [23. KÉP] Hasonló gondolatok sarkallhatták a néphit gyűjtésére Lukács atyát, aki hosszú élete folyamán, gyakorló lelkipásztorként is újra meg újra hitet tett amellett, hogy a papi pasztorációt a helyi, történelmileg kialakult vallásos lelkiségre kell alapozni. [24. KÉP] „A szakrális néprajz tulajdonképpen istentisztelet is – írja. Mert Istenhez vezet itt minden!... Népiünk szakrális hagyománya nemcsak nem babonaság, hanem egyenesen nemzetfenntartó erő!” Így gondolkodott az esztergomi hercegprimás is, amikor 1972-ben a papi rekollekciós előadások témájaként a vallásos néphagyományt, előadól pedig Erdélyi Zsuzsannát választotta, hogy „fiai” megtanuljanak „néprajzosul”. [25. KÉP]

Lukács atya néprajzi tevékenysége egybeesik a katolikus egyház missziós és modernizációs törekvésével, mely szerint a keresztény tradíció és a szakrális néphagyomány nem taszítja vagy gyengíti, éppenhogy felemeli, istápolja, erősíti egymást. A *hagyomány* ugyanis folytonosságot jelent, amelyben az átadáson túl az átadandó tudás minél teljesebb örökítése is fontos, hiszen minden *traditio* e kettő eleven, lélegző egysége. [26. KÉP] A Magyar Örökség-díj átadásakor kívánom Lukács atyának, hogy [27. KÉP] Babba Mária, a Csíksomlyói Szűzanya adjon további örömteli éveket az ő hűséges szolgájának, ragyogtassa be még hátralévő földi életét, aranyozza be öregkorát!

Takács György

▣ NAVRATIL ANDREA ELMONDJA AZ „ELINDULA ASSZONYOM MÁRIA, NAGY HOSSZU ÚTAKRA...” KEZDETŰ ARCHAİKUS NÉPI IMÁDSÁGOT.